

Asia: VN/23654/2021/

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle arkistointilaiksi ja laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Keski-Pohjanmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitykseksi eduskunnalle arkistointilaiksi ja lain julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta.

Arkistointilain tehtävänä on uudistaa arkistolaki 831/1994 vastaamaan tämän päivän tarpeita. Lain tarkoituksen yhdenmukaistaa arkistointiin liittyviä käytäntöjä ja säädöksiä vastaamaan digitalisaation, tiedonhallinnan ja tietosuojan vaatimuksia. Uuden arkistointilain tarkoituksena on varmistaa asiakirjallisen kulttuuriperinnön sekä tutkimuksellisesti arvokkaiden tietoaaineistojen säilyminen ja saatavuus.

Näemme kannatettavana, että lakiesitys tukee asiakirjojen sähköiseen muotoon muuttamista. Todellisuudessa monilla pienillä kunnilla ei ole resursseja tähän työhön, sillä sähköiseen muotoon muuttaminen vaatii runsaasti sekä henkilöstö- että rahallisia -resursseja. Paperisten arkistojen muuttaminen sähköiseen muotoon ei ole realistista nykyisten taloudellisten haasteiden ja henkilöstön vähyyden vuoksi lähiaikoina.

Tiedonhallintalaissa kunnat ja kuntayhtymät ovat tarkoitettuja tiedonhallintayksiköitä, jonka tehtävänä on järjestää tiedonhallinta vaatimusten mukaisesti. Tiedonhallintalain 906/2019 § 4 mukaan organisaatiossa tiedonhallinnan tehtävät on määriteltävä tiedonhallintayksikön tehtäväksi, jonka johtona toimii pääsääntöisesti kunnanhallitus. Nyt lain uudistuksen luonnoksessa esitetään tehtävää hoitaisikin julkisuuslain mukainen viranomainen. Tämä seikka vaatisi vielä tarkennusta.

Lain esitysluonnoksen mukaan arkistonmuodostussuunnitelma ja tiedonohjaussuunnitelma jäisivät historiaan. Arkistointilaissa ei annettaisi arkistoinnin hoitamista koskevalle suunnitelmalle erillistä nimeä, vaan se olisi osana tiedonhallintamallia. Omat haasteensa tuo se, kun tiedonhallintamalliin annetaan tiedot arkistoinnista tietoaineistotasolla eikä suositusten mukaan asiakirjatasolla.

Arkistoinnin ja arvonmäärityksen tehtävät ovat vastuullisia tehtäviä ja tulkintojen määrittelyyn vaaditaan tehtävän suorittajalta taito ja erityisosaaminen. Asiakirja-aineistojen arvonmäärityksen prosessissa haasteen tuo se, kun tulee arvioida mitä pidetään asiakirjojen merkitykseen toimintaa dokumentoitavana tietona, ja mikä arvo on yhteiskuntaa ja sen ilmiöitä yleisesti dokumentoitavana tietona.

Keski-Pohjanmaan liitto pitää kannatettavana lain muutoksen kohtaa, jossa seulontapäätöksen nimi muuttuisi arkistointipäätökseksi. Hyvänä huomiona luonnoksessa pidetään, että useita toimijoita koskevien arkistointipäätösten teko on mahdollista, kun viranomaisia laajasti edustavalla taholla on mahdollisuus saada asiansa vireille, jos arkistoitavasta ja tietoaineistosta ei ole päätetty tai päätös on vanhentunut.

Vilkuna Leena
Keski-Pohjanmaan liitto

Lahnalampi Anssi
Keski-Pohjanmaan liitto